

Oponentský posudek k diplomové práci Bc. Any Vykoukalové

„Hranice odpadu: etnografie sběrného dvora“

(Vedoucí práce: Mgr. Bohuslav Kuřík, Ph.D.)

Studijní program sociální a kulturní ekologie, FHS UK

Vypracoval: Yasar Abu Ghosh, 12. 9. 2022

Aneta Vykoukalová si v diplomové práci položila srozumitelnou a na první pohled jednoduchou otázku: proč a jak lidé odnášejí vyhozené věci ze sběrného dvora? Tato jednoduchá formulace autorku navádí k rozplétání celé řady propojení mezi lidmi, lidmi a věcmi a pojmy a jejich ustavování. Lidmi jsou ti, kteří o odpad pečují, vyhazují nebo ho vyhledávají, věcmi jsou objekty, které jedni přinesou a jiní odnesou a pojmy jsou zastoupeny celou řadou kategorií třídění věcí a pravidel, z nichž nejmocnější je „odpadová hierarchie“. Hned na úvod bych proto rád vyzdvihl zdařilou formulaci výzkumného tématu.

Téma se rozhodla autorka zkoumat etnograficky. Její etnografie se opírá jednak o zúčastněné pozorování na zvoleném sběrném dvoře. Tato etnografie je sugestivní a poskytuje detailní obrázek o socio-materiálním uspořádání místa a dějů a na něm. Navíc zachovává reflexivní pojetí etnografie, které je obezřetné k objektivizaci pozorovaných skutečností a neustále zpřítomňuje autorku pozorování. Velmi často proto využívá i autoetnografii a experimentuje s reprezentacemi. Kromě zúčastněného pozorování využívá autorka poznatky z rozhovorů s aktéry z místa dění, ale i mimo něj. Rozhovory zprostředkovává v míře, která je relevantní pro zkoumaný motiv, úsek nebo otázku. Zajímavá je i úvaha o recyklaci pasáží textu při utváření finálního výstupu. Jedinou drobnou výtkou k textu by tak mohlo být občasné přecházení k žoviálnosti („ejhle“). A dále k samotné struktuře textu, kde v konečném verzi představuje úvodní metodologicko-teoretická část stejný rozsah, jako následující analytická část. Práci sice zdobí, že metodologie i teoretické postupy autorka představuje vždy ve spojitosti s vlastním materiálem, nicméně i tak dlouho čteme, abychom se pročetli k tomu, co nás má čekat v pozdější části textu.

Těžiště zkoumání je v kapitole „není odpad jako odpad“, kde autorka postupně rozvíjí motiv odpadu jako vztahové kategorie. Jednotlivé motivy jsou představovány samostatně a zdá se mi, že i nezávisle na sobě. Jako nespecialista nemohu posoudit, zda vždy nachází nebo volí vhodné analogie nebo inspirace v jiných výzkumech. Jako koláž motivů v reflexi o odpadu se výsledek zdá velmi působivý a přesvědčivý.

Práce s literaturou je až na drobnosti v pořádku. Opakované citace pramene Dvořáková 2013 mi zněly povědomě, až jsem si uvědomil, že ve skutečnosti jde o náš text ze sborníku Etnografie. Správná citace by tudíž měla být Stöckelová, Abu Ghosh 2013. V úvodu práce autorka poukazuje na inspiraci Gilles a Reno, ale neodkazuje na prameny. Ty se v textu objevují až o několik stránek později.

Práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit 18 b., tedy známkou **výborně**.

Yasar Abu Ghosh